

Proeftuin Nettelhorst

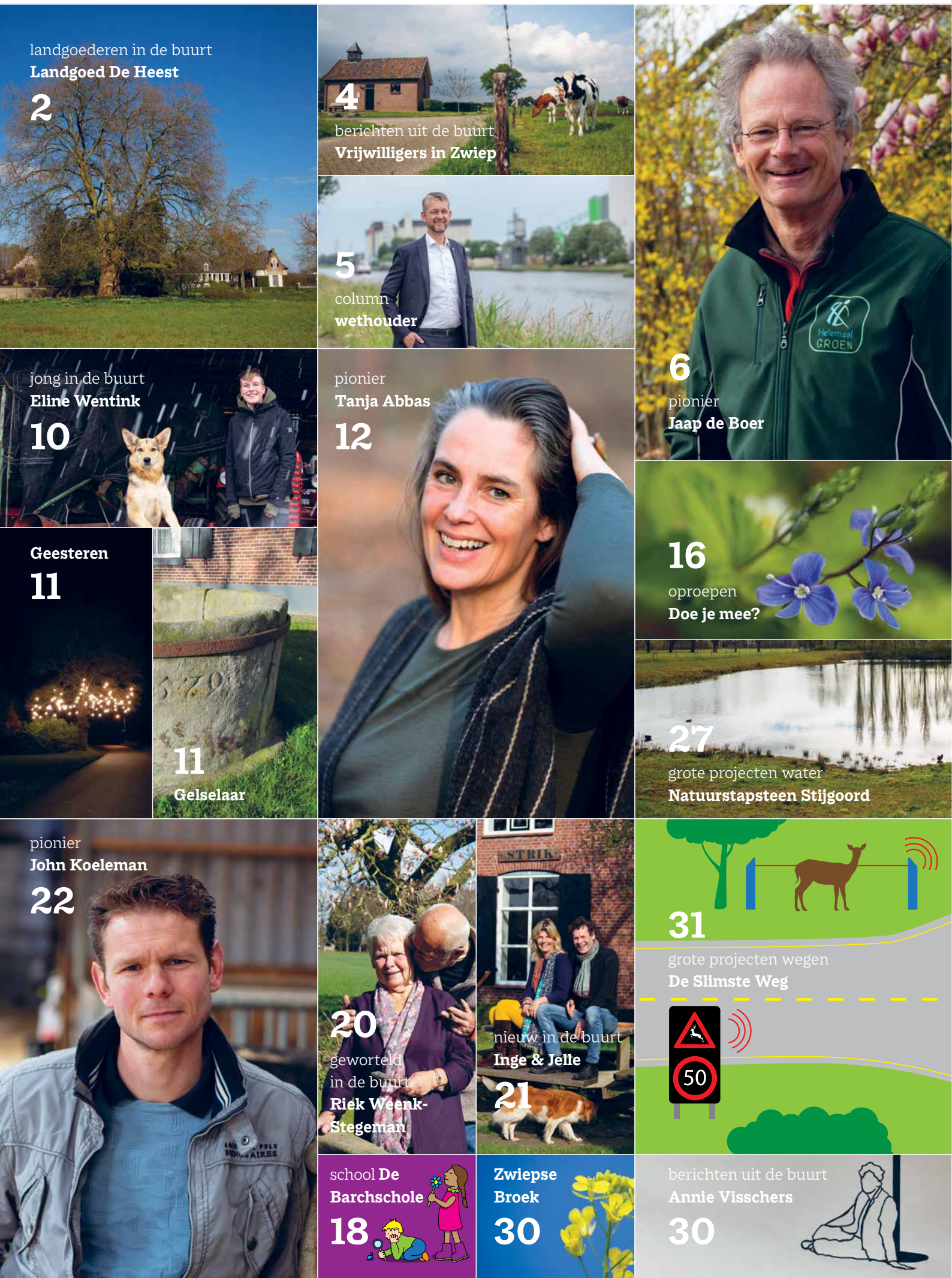
voor het buitengebied tussen Borculo en Lochem

Toekomst

Pioniers John Koeleman,
Tanja Abbas en Jaap de Boer

Vrijwilligers karakteristiek Zwiep
Geworteld, nieuw en jong in de buurt
Actie wilde bloemen
De N825 testweg voor slimme signalering

nummer 2 • voorjaar 2021

Modern naoberschap

Lieve buren,

“Hopelijk blijft het gevoel van saamhorigheid, het iets voor elkaar over hebben, ook in de toekomst in onze buurt.” In het proefnummer van dit Magazine spraken Lina Luimes-Te Luggenhorst, geworteld in de buurt, en de nieuwkomers Paul & Annet ditzelfde toekomstverlangen uit.

De betrokkenheid bij elkaar en bij onze omgeving is de rode draad in dit tweede nummer van het Magazine *Toekomst*. Het is indrukwekkend hoeveel vrijwilligersuren er ieder jaar weer gestoken worden in het mooi houden van ons gebied, het buitengebied tussen Borculo en Lochem. Denk aan het instant houden van karakteristieke gebouwen, zoals de molen van Zwiep. Denk aan al die mensen die met de app van Natuurlijk Groen de bermen van onze wegen schoonhouden. Denk aan al die boeren die samenwerken in de Vruchtbare Kringloop Achterhoek met als doel om meer in balans met hun omgeving te produceren.

Boeren en burgers worden daarbij opvallend vaak geïnspireerd door de Marke, een manier van samenwerken zoals die in het verleden hier in Oost Nederland gebruikelijk was.

hun eigen omgeving. Nu komen vooral overheden, overheidsbedrijven en ontwikkelaars van buiten ons gebied langs met toekomst initiatieven. Hoe geven wij samen vorm aan de toekomst van onze buurten? Dat begint bij betrokkenheid bij ‘onze berg’, ‘onze rivier’, ‘onze weg’ en ‘ons dorp’!

Toen we in 2017 startten met ons burgerinitiatief ‘De slimste weg van Nederland’ stelden we ons tot doel om de Nettelhorsterweg zo te ontwikkelen, dat wij als omwonenden trots op onze weg zouden zijn. Zou dat ook niet het doel moeten zijn voor de plannen voor onze Berkel en voor onze Kale en Lochemse Berg? Het gesprek met de auteur van het boek ‘Modern Naoberschap’, Tanja Abbas, wordt afgesloten met haar intrigerende oproep: “Laten we een naoberschap aangaan met de berg. Dat zou pas modern zijn.” Wat denken jullie, zit dat er in?

Hans Leeftang,
voorzitter Proeftuin Nettelhorst

In de nieuwe Omgevingswet worden bewoners uitgenodigd mede-eigenaarschap te tonen voor

Colofon nummer 2

Toekomst is een uitgave van de Proeftuin Nettelhorst, een samenwerkingsverband van het burgerinitiatief ‘de slimste weg’ met ondernemers, onderzoekers en overheden gericht op samen leren en innoveren bij gebiedsontwikkeling in het buitengebied tussen Borculo en Lochem. Met het Magazine Toekomst wil de Proeftuin Nettelhorst de bewoners meer betrekken bij de grote opgaven, die in onze buurten spelen. Laten zien, dat de toekomst (letterlijk en figuurlijk) om de hoek staat en begrip kweekt voor de wissels, die soms moeilijk te nemen zijn.

Toekomst wordt gratis verstrekt aan de bewoners in het buitengebied tussen Borculo en Lochem en aan de partners van de Proeftuin. Oplage 2750.

Hoofdredacteur Hans Leeftang

Eindredactie en lead interviews Rob Weeber • Vanatoto • www.vanatoto.com

Vormgeving, opmaak en illustraties Lizelot Versteeg • Liever ontwerp • www.liever.online

Fotografie Rebke Klokke • A Rebke Original Photography • www.arebkeoriginal.com

Met bijdragen van Diana Koeleman, Johanneke Kottelenberg, Rick Lubberdink, Peter Post, Epi Postma, Ben Stotelder,

Bas te Velthuis en Gerla Zweers

Druk Drukkerij Ened, Neede

Advertenties en betaalde abonnementen: Nadere informatie via proeftuinnettelhorst@gmail.com Prijzen losse nummers: € 3,50 (exclusief verzendkosten). Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door bijdragen van stichting Fonds 2013 (Borculo), stichting Fonds 1819 (Lochem), onze adverteerders en de eerste leden van Club 52: ideeëndokter Johan Godschalk, Bisser Consult, maatschap Beltman-Walvoort en VVE Kulsdom 15-17.

Landgoed De Heest van toen en nu

De oorsprong van het huis was een katerstede, een keuterboerderij die afdracht moest doen aan de landheer en te weinig opbracht om het gezin te voeden. In 1449 echter zou de boerderij gevrijd zijn door Wolter van Keppel. Dat kon als het goed door een rijke burger werd gekocht die geen horige betrekking wilde. Zijn zoon of diens weduwe verkocht het goed in 1517 door aan Rode Van Heeckeren. Diens opvolger gebruikte de term havezathe, maar de Zutphense Ridderschap wees in 1539 het verzoek af om het gebouw tot een havezathe te maken.

Het huwelijk van Petronella de Rode van Heeckeren in 1649 met Arnold van Apeldoorn leidde er uiteindelijk toe dat het landgoed in 1683 op naam van Hendrick Johan Van Apeldoorn kwam. Hij woonde in die tijd samen met zijn nichtje, dochter van Petronella de Rode van Heeckeren. Hendrick Johan had toen al drie huwelijken achter de rug. Door hun financiële uitpattingen en problemen moesten ze het landgoed verkopen. Dit keer werd Hendrik Jacob van Nagell, heer van Ampsen, de eigenaar. Hij kocht het in 1720. Een kleindochter huwde later Adolph Jacob van Heeckeren van Nettelhorst en zo kwam het weer in de familie Van Heeckeren terecht.

Sinds 1720 is het huis verhuurd en nooit meer bewoond door de eigenaar. Van 1906-1910 waren Willem Anton (Pim) Noothoven van Goor en de Amerikaanse danseres Isadora Duncan de huurders. In die tijd is het huis wit geverfd en

ontstonden de karakteristieke trapgeveltjes op de muren. In 1908 verrees het koetshuis met koetsierswoning. Ook werd voor Isadora het koetshuis tot appartement omgebouwd. Uiteindelijk kwam het in 1937 in handen van dr. Johan de Mol van Otterloo en diens vrouw jonkvrouw Jacoba Wilhelmina Henriette Feith. Tot op de dag van vandaag is het in hun bezit.

Hovenier en beheerder Peter Wentink

De start van de familie Wentink op landgoed De Heest betekende feitelijk een terugkeer naar de oorsprong, naar het boerenbedrijf. De opa van Peter Wentink begon in hetzelfde jaar als waarin de familie De Mol van Otterloo het landgoed verwierf. Nadien bouwde zijn vader een nieuw boerengebouw dat echter later werd afgebroken. Wel staat het gebouw van zijn opa er nog. Peter werd in 1976 geboren op de boerderij en woont nu na de dood van zijn vader met zijn gezin in het koetshuis. Naast de zorg voor de tuin, is hij ook de beheerder. Zijn relatie Olga is gastvrouw voor de gasten die het landhuis huren.

Het landgoed, 11 ha groot, bestaat voor een deel uit natuur en voor een deel uit landbouwgrond. Ook De Heest is gelegen aan de Berkel en daarmee gesprekspartner van het waterschap in verband met de verplichtingen van het waterschap voor de verbetering van de ecologische kwaliteit van het water. Een deel van het weiland dat langs de Berkel ligt, zou natuurbestemming moeten krijgen.

Wandelpad: de Poort van Lochem

Landgoed de Heest ligt aan de wandelroute 'Poort van Lochem'. De naam 'De Poort van Lochem' verwijst naar het 11 km lange, grotendeels onverharde wandelpad dat is ontworpen door de Stichting Mooi Lochem in het kader van het Landschaps Ontwikkelings Plan van de gemeente Lochem. De gemeente zocht in 2008 naar een manier om het landschap toegankelijker te maken voor publiek en vroeg de stichting om ideeën. Zo ontstond de route die vanuit het centrum eerst langs de oostelijk gelegen Berkel voert en daarna via de landgoederen De Heest en Nettelhorst langs de Lochemse Berg terugkeert naar het centrum van Lochem.

De start is bij het station van Lochem, een gebouw uit 1865. Van daaruit loopt de route naar de steiger van de Berkelzomp. De oude schepen vervoerden turf over de Berkel, totdat de rivier wegens overstromingen gekanaliseerd werd. Lopende langs de zuidkant van de Berkel, ziet men aan de overkant kasteel De Cloese liggen. Het oude landgoed uit 1520 werd in 1907 in delen verkocht. Zo ontstonden het Villapark Berkeloord, de vijvers en het hertenkamp. De oude havezathe werd in 1959 in gebruik genomen door de politieacademie die het in 2005 weer verliet. Inmiddels is het waterschap bezig met een plan om de Berkel en het aangrenzende beekdal weer op meer natuurlijke wijze in te richten.

Via het landgoed Nettelhorst (bos van Twickel)* komt men uit op het landgoed De Heest. Nog even volgt men de Berkel in zuidoostelijke richting, waarbij de Zwiepse Molen weer in zicht komt. Daarna gaat de route westwaarts richting de Lochemse Berg. Via Het Overlaar gaat het richting de Zwiepseweg en de oude Hessenweg (handelsweg). Bij Het Overlaar ziet men een kleine heuvel liggen, resultaat van een zandverstuiving die zo'n 200 jaar geleden plaatsvond. De Hessenweg komt uit op De Enk, het prachtige, glooiende stuwwalgebied met de drie 'bergen', Lochemse Berg, Paaschberg en Kale Berg. Het gebied is gevormd door opgestuwd land tijdens de voorlaatste ijstijd, het Saalien, zo'n 100.000 jaar geleden. Via het Kerkepad en de Villawijk Berkeloord wandelt men uiteindelijk Lochem weer binnen.

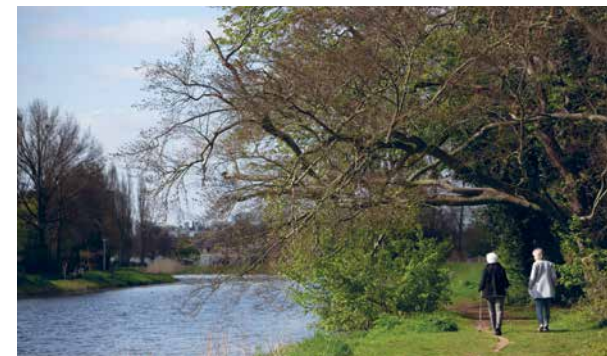
Voorzitter van de Stichting Mooi Lochem is Gerrit Jan Schepers. Hij is ook een van de ontwerpers van het wandelpad 'De Poort van Lochem'.

"Onze stichting zet zich actief in voor het behoud van het natuurlandschap. Toen de politieacademie De Cloese verliet, waren er plannen om daar zo'n 100 huizen te bouwen. Dat hebben we tezamen met de buurt gelukkig kunnen tegenhouden. Het coulisselandschap rond de Lochemseberg en het Berkeldal vormen een uniek natuurgebied en zijn opengesteld voor wandelaars. Voor het gedeelte langs de Berkel hebben we toestemming gehad van het waterschap. Voor hen was het belangrijk dat de boeren geen bezwaar hadden dat we over hun land liepen. Met de boeren hebben we goede afspraken kunnen maken. Dat resulteerde in een omleiding van de route tijdens het vogelbroedseizoen dat tot 15 juni duurt. Ook hondenbezitters lopen een kleine omweg in verband met het besmettingsgevaar voor melkkoeien.

De betreffende passages staan op het internet vermeld bij de routebeschrijving. Onze stichting onderhoudt het pad met vrijwilligers. Als iedereen rekening met elkaar houdt en geen afval achterlaat, dan kunnen we met elkaar (blijven) profiteren van de mooie natuur hier."

www.mooilochem.nl/routebeschrijving

** Een artikel over het landgoed Nettelhorst verscheen eerder in het proefnummer van het magazine Toekomst.*

“Het landgoed bestaat voor een deel uit natuur en voor een deel uit landbouwgrond.”

Berichten uit de buurt

De aandacht van vrijwilligers voor karakteristieke gebouwen in Zwiep

Buurtschap Zwiep, een kleine woongemeenschap met ongeveer 100 inwoners, kent enkele omgevings-karakteristieke gebouwen, zoals de Zwiepse molen en 't Zwieps Lokaal. Dankzij de inzet van onder andere diverse vrijwilligers uit Zwiep en omgeving blijven ze behouden.

De Zwiepse molen werd in 1851 door Evert Postel op de Lochemse Berg opgebouwd en een jaar later uitgebreid met een bakkerij. In de periode 1866-1868 verplaatsten de zoons van Evert de activiteiten naar Barchem (stoommaalderij en bakkerij) en naar Zwiep (verhuizing bestaande molen en nieuwe bakkerij). Vanwege slechte windvang werd de Zwiepse molen in 1881 nogmaals verplaatst, naar de huidige locatie. Vele generaties Postel exploiteerden de molen, maar het groot onderhoud werd te duur. In 1992 werd daarom de molen ondergebracht in de Stichting Behoud Zwiepse molen

en gerestaureerd. Hiermee doet het vrijwilligerswerk zijn intrede. De stichting, sinds 2010 onder leiding van Mariska Kletter, maakt zich sterk voor de financiering van groot onderhoud, terwijl het kleine onderhoud vanuit de exploitatie van de molen wordt bekostigd. Voor continuïteit zorgen de vrijwillige molenaars. Gelukkig kan op deze wijze een mooi en markant gebouw voor de omgeving behouden blijven. In de laatste 30 jaar voltrok zich een verschuiving van bedrijfsfunctie naar toeristische functie, waardoor een mooie ontmoetingsplaats werd gecreëerd.

't Zwieps Lokaal kent haar oorsprong in 1878 toen Mr. Brants, kleinzoon van dichter Staring en woonachtig op de Wildenborch, het liet bouwen voor de Christelijke Jongelingsvereniging van Zwiep. Het werd daarnaast gebruikt als zondagsschool en voor catechisatie en kerkdiensten. In 1924 raakte het deze functie kwijt en werd het gebruikt voor allerlei opslagdoeleinden.

Het toenmalige onderhoud was een burenplicht. In 1948 werd het verkocht aan de grondeigenaar die het gebruikte voor opslag van landbouwwerktuigen. Het raakte in verval en in 1996 werd

de Stichting tot behoud van het Zwieps Lokaal opgericht. Het lokaal werd in 2000 met hulp van bewoners gesloopt en op de huidige plek (aan De Heest) weer opgebouwd met financiering via fondswerving.

Sinds de installatie in 2014 van een nieuw stichtingsbestuur, gevormd door inwoners van Zwiep, doet het gebouw dienst als het 'buurthuis van Zwiep' en

'clubhuis' van de Belangenvereniging. Er zijn geregeld activiteiten voor de buurtbewoners. Ter dekking van de exploitatielasten wordt het verhuurd voor exposities, lezingen en feestjes.

Het is mooi om te zien dat religieus erfgoed op deze wijze behouden blijft en vrijwilligers haar oorspronkelijke functie van ontmoeting en verbinding in een nieuw jasje voortzetten.

Dichtbij, Duurzaam en Doen

Dit zijn de speerpunten van het coalitieprogramma waar wij als coalitie in Lochem aan werken. Als college willen wij dichtbij de samenleving staan, benaderbaar zijn, duurzaam investeren en gewoon doen. Deze termen sluiten in mijn optiek ook naadloos aan bij de proeftuin Nettelhorst. We werken hierin samen met de provincie Gelderland, gemeente Berkelland en met u als inwoner van het buitengebied tussen Borculo en Lochem.

De hoofdinfrastructuur in de gemeente Lochem is in beheer en eigendom van de provincie Gelderland. In de proeftuin werkt de provincie samen met de omgeving aan het plannen van het integrale onderhoud. Dit doen we met een cyclus van 9 jaar. Hiermee beperkt de provincie de hinder voor de omgeving en worden alle werkzaamheden gecombineerd uitgevoerd. Normaal zijn dit reguliere onderhoudswerkzaamheden. Deze onderhoudswerkzaamheden zijn de aanleiding geweest voor de initiatiefnemers om op te staan. Zij vinden het goed hoe de infrastructuur is geregeld. Maar ze willen wel dat we rekening

houden met de mensen die er dichtbij wonen. De proeftuin moet een duurzaam karakter krijgen met oog voor de leefbaarheid.

Ik vind deze positieve insteek, waarbij het belang van infrastructuur voor de bereikbaarheid en leefbaarheid van de Achterhoek en Lochem wordt erkend, heel mooi. Wel moeten we kijken naar hoe dit op een veilige manier kan. Met zo weinig mogelijke overlast. Door de ruimte in het landschap en deels nieuwe aanleg leent deze weg zich bij uitstek als proeftuin en het zoeken naar innovaties in de markt.

Nu de contouren voor de weg en de leefbaarheid in de omgeving duidelijk zijn, kijken we graag samen met u verder. Wat zijn naast de weg de mogelijkheden voor de omgeving? Met de komst van de omgevingswet en -visie is de handschoen opgepakt om weer grensoverschrijdend te kijken. Samen stellen we de omgevingsvisie op. Ik kijk uit naar onze verdere samenwerking! Dat moeten we gewoon DOEN.

Eric Jan de Haan

Wethouder Economie, Mobiliteit en Buitenruimte

tekst en fotografie © gemeente Lochem

Samen doen met HelemaalGroen

HelemaalGroen is het opmerkelijke verhaal van de strijd van een gepensioneerd dierenarts tegen zwerfvuil.

Jaap de Boer (1954) viel in 2017 van de racefiets. Zijn fysiotherapeut adviseerde hem de fiets even te laten staan en te gaan wandelen om toch buiten te kunnen zijn. De aanblik van het zwerfvuil tijdens zijn wandelingen stoorde hem en hij besloot er iets aan te doen. Dat leidde tot de app HelemaalGroen en zwerfvuilrapers die gezamenlijk het zwerfafvalprobleem aanpakken.

Hij woont in het mooie Geesteren, maar werd als zoon van Friese ouders geboren in Curaçao waar zijn vader als docent werkte. In 1964 kwam het gezin definitief terug naar Nederland, naar Den Haag. Jaap wilde graag dierenarts worden, maar overbrugde een jaar in Wageningen vanwege de numerus fixus (beperkt aantal toelatingen) in Utrecht. Het jaar erop kon hij alsnog beginnen. Na zijn afstuderen startte hij in een praktijk in Lochem en via Borculo-Neede kwam hij later in Geesteren terecht. Zijn zorg en liefde voor beesten won het in zijn werkzame tijd van de zorg voor het milieu. “Tijdens mijn werkzame leven had ik niet zoveel tijd om me om het milieu te bekommeren. Ik was me er ook niet zo bewust van.”

Het verzamelen van zwerfvuil begon tijdens zijn wandelingen. Gewapend met grijper en vuilniszak verzamelde hij de troep in de eigen buurt en rondom het eigen dorp. Na driekwart jaar had zich al een groepje van zeven mensen verzameld dat het initiatief ondersteunden. “Het mooie van het op deze manier verzamelen van zwerfvuil is dat het een individuele actie is. Iedereen is vrij om zwerfvuil te gaan rapen wanneer dat hem of haar uitkomt. Bovendien loopt de een langer en verder dan de ander. Het is erg laagdrempelig en ook vrij van verplichtingen. Niemand dwingt je om bijvoorbeeld je eigen wijk schoon te houden. Toch boeken we met z’n allen een collectief resultaat.”

Gemeente Berkelland is een betrokken sponsor

De Boer realiseerde zich dat er meer voor nodig was om de actie te laten uitgroeien, een collectief bewustzijn te ontwikkelen. En dus ontwierp en financierde hij zelf een app waarmee inzichtelijk werd waar en wanneer er was opgeruimd. “Die eerste app was gebaseerd op een kaart op het internet en betekende veel handmatig werk. Het moest professioneler, maar dat kostte veel geld. Gelukkig heb ik

toen een eenmalige bijdrage gekregen van een aantal fondsen en bedrijven, waaronder het Naoberfonds van de gemeente Berkelland. Ook heb ik inmiddels een aantal sponsors die de Stichting HelemaalGroen ondersteunen, zoals afvalverwerker Ter Horst in Varsseveld, OVM en natuurlijk de gemeente Berkelland. Zij is zeer betrokken bij HelemaalGroen en kent een zwerfvuilvergoeding per inwoner. Iedereen kan zich tot de gemeente wenden met de vraag voor een grijper, handschoenen, hesje en, indien nodig, een extra container.”

Doel is Berkelland groen

De nieuwe app werd in april 2019 gelanceerd. Het kreeg een ingebouwde GPS-functie. De groei van het aantal zwerfvuilrapers is sinds de introductie van de app sterk gegroeid. Het eerste jaar werd er 6078 km afgelegd, gemiddeld zo’n 50 km per deelnemer. Een van de eerste doelen van De Boer was het schoonrapen ofwel groen maken van Berkelland eind 2020. Er werd gerekend op zo’n 1500 rapers. Dat ‘groen maken’ slaat op de kleur op de app-kaart. Iedere raper kan namelijk zijn gelopen route groen laten in kleuren, zodat alle rapers van elkaar kunnen zien wat de stand van zaken is. Het gemarkeerde stuk blijft een maand groen, daarna verkleurt het oranje, tenzij er in de tussentijd langs het betreffende stuk weer geraapt is. Na twee maanden verandert de kleur oranje in bruin, zodat duidelijk is dat er (waarschijnlijk) weer werk aan de winkel is in het betreffende stukje gebied. “De kunst is de kaart groen te houden met z’n allen,” aldus De Boer.

“Mensen willen graag naar buiten en zich en passant inzetten voor een schonere omgeving.”

De doelstelling voor 2020 bleek een veel te voorzichtige inschatting. Eind van dat jaar stond de teller al op 2500. Er werd 72.000 km gelopen, gemiddeld zo’n 190 km per dag. De verwachting voor eind 2021 is 7000 geregistreerden. Voor Berkelland waren de cijfers van vorig jaar 285 deelnemers die gezamenlijk 26.000 km aflegden, gemiddeld zo’n 70 km per dag. “De uitbraak van het coronavirus is voor ons geen nadeel,” is de verwachting van De Boer. “Mensen willen graag naar buiten en zich en passant inzetten voor een schonere omgeving. Zelfs voor rolstoelgebruikers is het een makkelijke en leuke manier om aan een beter milieu bij te dragen.”

Berkelland staat nog met stip bovenaan als het om het faciliteren van zwerfvuilrapers gaat. De gemeente komt direct in actie als ze gebeld wordt. Andere gemeentes blijven nog achter en hanteren hun eigen afvalbeleid. De Boer ziet wel dat er meer beweging komt bij andere gemeenten. In Den Haag bijvoorbeeld heeft de D’66 fractie HelemaalGroen omarmd. Ook de gemeente Uden klopte aan bij HelemaalGroen.

“Gelukkig zien we ook nieuwe sponsorinitiatieven ontstaan,” legt de Boer uit. “Een bakker met zeven vestigingen in Brabant bijvoorbeeld sponsort onze stichting en verbindt er een actie aan. Als je kunt aantonen dat je je hebt ingeschreven bij HelemaalGroen, dan krijg je in de winkel iets lekkers. De actie leverde al meer dan 300 inschrijvingen op.”

“Werd je drie jaar geleden nog gezien als iemand die werkte voor de reclassering, tegenwoordig ben je een held.”

De Boer ziet het zwerfvuil rapen inmiddels als een hype. “Werd je drie jaar geleden nog gezien als iemand die werkte voor de reclassering, tegenwoordig ben je een ‘held’ die een positieve bijdrage levert aan de eigen leefomgeving. Iedereen ziet hoe het verkeerd is gegaan en iedereen wil er iets aan doen, inclusief gemeenten. Ik verwacht wel dat het aandeel zwerfvuil iets zal verminderen als gevolg van de invoering van een statiegeldregeling voor blik en petflessen. Maar helemaal vrij van zwerfvuil zal het nooit worden.”

Het schoon houden van de eigen leefomgeving heeft volgens hem een positief effect op de saamhorigheid in het leefgebied. Het laat zien dat je de toekomst belangrijk vindt en die met elkaar wil beïnvloeden.

Ook is hij zeer te spreken over het magazine *Toekomst*. Hij is vooral zeer verheugd over alle initiatieven die er in de eigen leefomgeving worden ontwikkeld. Positieve krachten komen vrij en worden ingezet voor het behoud van het gebied en haar toekomst. “Daar mogen we met z’n allen best trots op zijn,” aldus De Boer. In dit kader roemt hij bijvoorbeeld het initiatief van Jolanda Luimes-Arendsen, actief bestuurslid van Geesteren’s Belang en initiatiefnemer van het Vrijheidsbos.

De app van HelemaalGroen is gratis te downloaden via de Playstore. In het kader van de privacyregels worden er nauwelijks persoonsgegevens gevraagd bij de registratie, slechts naam, e-mailadres en telefoonnummer. Voor meer informatie over HelemaalGroen en handleiding van de app: www.helemaalgroen.nl

de vrijwilligers op de foto's zijn Kees en Trudy Hunink

Jong in de buurt Eline Wentink

Eline Wentink (2006) is een stoere vijftienjarige, geboren 'aan de straat' in Borculo, getogen in de afgebroken boerderij van landgoed de Heest en nu alweer zes jaar woonachtig in de directeurswoning van de voormalige boterfabriek in Zwiep. We spreken Eline begin april. Terwijl de bloesem aan het uitbreken is, worden we overvallen door hagel en sneeuwbuien. Binnen is het gelukkig warm.

Eline deelt de liefde voor landbouw-werktuigen met vader Arjan en moeder Wendy. Het lijkt haar geweldig om later in de voetsporen van haar vader te treden als kraanmachinist. Na de basisschool in Barchem koos ze voor het Zone College in Borculo.

Eline geniet zichtbaar van het buiten wonen, de ruimte, het bos aan de overkant, de tractoren in de schuur en van haar 'eigen plekje' iets buiten Barchem waar zij haar hoofd leeg kan

maken en genieten van de ondergaande zon. De nadelen, zoals vriendinnen die verder weg wonen en bij slecht weer op de fiets naar school, wegen daar echt niet tegenop. "Het is zoveel beter om hier op te groeien in plaats van in een rijtjeshuis ergens in een straat". Ook de Coronatijd is voor haar hier in Zwiep geen straf. Ze komt nu echt toe aan tijd doorbrengen met haar beste vriendin en aan haar passie voor fitness, hardlopen, mountainbiken, paardrijden en ook dansen. Ook heeft zij nog een andere passie ontdekt: fotograferen!

Eline houdt van deze streek, de mooie plekjes en mensen die elkaar echt kennen. Later een boerderijtje ergens in de Achterhoek, met een gezin, hond, kat en paarden en natuurlijk een tractor in de schuur, lijkt haar wel wat. Over de toekomst van het buitengebied maakt Eline zich wel zorgen. Zij hoopt dat de melkveehouders door kunnen boeren en dat de natuur

behouden wordt. Maar gerust is zij er niet op. Stelkampsveld vindt zij een slecht voorteken. "Daar is veel te veel gekapt, zijn dieren verjaagd en boeren uitgekocht." Eline is bang voor woningbouw in de natuur en het oprukken van de stad. Migratie van mensen uit het westen die niets doen in de buurt en die je nooit ziet, vind ze geen verrijking.

Maar niet alle nieuwkomers zijn slecht. Nieuwe mensen kunnen ook nieuwe inzichten brengen. Eline noemt het winkeltje en de tuin van Els Hegger (vorige nummer) en ook het Zwieps bakkertje (met héérlijke croissantjes!).

En jonge gezinnen brengen kinderen mee! Met die verjonging is Eline echt blij. Een tijd lang was zij het enige kind in Zwiep. Nu zijn er lekker veel kinderen en zijn de buurtactiviteiten (fietsen, wandelen, samen de buurt op schonen) veel leuker geworden!

Berichten uit de buurt

Geesteren straalt

Als je deze titel leest, zou je de indruk kunnen krijgen dat dit artikel over een lichtpuntje in coronatijd gaat. Het vaccineren vordert en we hebben uitzicht op versoepelingen en ja, wat verlangen we weer naar onze vrijheid. Maar 'Geesteren straalt' staat voor iets anders, voor een initiatief dat in november 2019 het levenslicht zag. Inwoners staken de armen uit de mouwen om creaties te ontwerpen met als doel een verlicht kerstlandschap te creëren. Deze creaties werden in het coulissenlandschap langs de

Nettelhorsterweg ter hoogte van Geesteren geplaatst. En zo straalde Geesteren in de laatste weken van het jaar met sterren, dieren en verlichte bomen.

'Geesteren straalt' lijkt een blijvertje. Ook afgelopen jaar was het schouwspel weer in al zijn pracht te bewonderen. Ditmaal in een iets afgeslankte vorm met de tekst 'Blijf Gezond 2021'. Maar daarmee is het hele verhaal nog niet verteld. Inwoners van Geesteren zijn innovatief en inventief.

Niet voor niets werd Geesteren in 2017 de mooiste plaats van Gelderland. Als er samen gebouwd wordt dan moet het perfect zijn en zo bedacht men dat de benodigde energie ook duurzaam opgewekt kan worden. De plannen zijn (mede) door de pandemie nog niet uitgewerkt, maar het plan is om de opstelling te voeden d.m.v. zonnepanelen en batterijen. Natuurlijk kijken we nu uit naar de zomer, maar ook kerst 2021 wordt weer iets om naar uit te kijken. Geesteren straalt het hele jaar door.

Gelselaar schittert met eeuwenoude putten

Bentheimer waterputten zijn cultureel erfgoed van grote waarde. Ze komen voor in het gebied tussen Winterswijk en Schoonebeek, aan weerszijden van de grens. Maar nergens staat er zo'n zeer oud jaartal op als in Gelselaar, voor boerderij Stokkink 1575 (oudste gave bouwwerk binnen het beschermd dorpsgezicht) en voor Winkels 1579. Onbegrijpelijk genoeg is de oudste van rijkswege nog altijd onbeschermd.

Van levensbron tot tuindecoratie

Arend J. Heideman woont op Stokkink en verrichtte wereldwijd de enige grote studie naar dit erfgoed en publiceerde in 2005 'Bentheimer putten; Van levensbron tot tuindecoratie.' Het leidde ook tot herstel hiervan en plannen hiervoor.

De Stichting Bie Winkels in Gelselaar ontleende vorig jaar aan deze putten het thema 'Bron voor een populair poëziefestijn.' Over de letteroogst informeert een film op het blog www.appeldag.blogspot.com. Het leverde ook prachtige regels op over de twee putten met de verreweg oudste jaartallen erop.

Gedicht bij Bentheimer put voor boerderij Winkels 1579
stenen rand hard zand
onuitputtelijke bron
het verleden leeft

Hendrik-Jan de Wit

reekalf bij put voor boerderij Stokkink

Over modern naoberschap, woodbrookers, bomen en berg

Hans Leeftang en
Rebke Klokke in gesprek met
onderzoekster, schrijfster
en vrijdenker Tanja Abbas

*“Laten we een naoberschap
aangaan met de berg.
Dat zou pas modern zijn.”*

We zitten aan tafel in ‘Huize de Bosuil’; een gasloos huis, gebouwd van ecologische materialen met een zo klein mogelijke footprint, aan de voet van de Kale berg in Barchem. Bewoonster Tanja Abbas (1968) schenkt dampende koffie en thee in vintage mokken. Door de hoge ramen zijn de imposante douglassparren en beuken die het huis omringen volop in beeld. De natuur en hoe wij daarmee omgaan, gaat haar aan het hart. Een inheems hart, zoals ze het zelf benoemt. Nu ze aan de voet van de Kale Berg woont, hebben bomen nog meer haar belangstelling gekregen. “In deze tijd waarin we wereldwijd de adem inhouden, verleg ik mijn aandacht naar deze medebewoners die ons de adem schenken. Alles in de natuur is beziel, we zijn er onlosmakelijk mee verbonden. We zijn als mensen alleen van de natuur afgescheiden geraakt met alle gevolgen van dien. Het lijkt wel alsof de natuur het probleem is, in plaats van wijzelf. Bomen zijn objecten geworden waarmee we straffeloos alles kunnen doen, maar zonder bomen kunnen wij niet eens bestaan. Ik zie bomen als levende wezens, niet als een ‘product’.” Ze maakt zich druk om de wereldwijde ontbossing, maar weigert in het gevoel te blijven hangen. “Boosheid naar elkaar toe leidt niet tot een oplossing. Je kunt proberen die boosheid om te zetttenaar een constructieve daad of project waardoor mensen bomen anders gaan bekijken en ervaren. Daarmee kun je impact hebben en veranderingen teweegbrengen. Op dit moment verzamel ik informatie over bomen en bossen. Misschien volgt er een nieuw boek of wordt het een groter project.”

Modern Naoberschap

Barchem is voor Tanja een inspiratiebron om over lokale, landelijke en wereldwijde thema’s te schrijven en te spreken. Tweeëntwintig jaar geleden keerde ze met haar prille gezin terug naar haar Achterhoekse roots, terwijl ze er op haar 18de juist vandaan wilde. Ze studeerde bestuurskunde in Leiden, werkte daarna als wetenschappelijk onderzoeker

in Delft en voor diverse landelijke crisisonderzoeksteams. “Een hectisch leven. We verlangden naar meer rust en ruimte, naar meer verbinding met de natuur.” Het gezin (ze hebben drie kinderen) kwam in eerste instantie voor het idyllische plattelandsplaatje. Het werd uiteindelijk een onderdompeling in een leefgemeenschap. “We kochten een boerderij en kregen er gratis een naoberschap bij”, grapt ze. Het bekende naoberschap, iets wat ze zich herinnerde uit haar jeugd, was in haar nieuwe buurt nog springlevend. “Volop hebben we meegedaan. Van het geven van een memorabel intrektersmoal tot en met de jarenlange wagenbouw voor de optocht in het dorp en alles wat daartussen zit.” Ze schreef hierover samen met Linda Commandeur het boek *Modern Naoberschap*, hype of houvast?

De centrale vraag in het boek is hoe we met elkaar verbonden kunnen blijven in een snel veranderende wereld. “Een naoberschap is niet zozeer een netwerk van mensen, maar een netwerk van een aantal boerderijen. De plek is bepalend, de mensen komen en gaan. Het is ontstaan omdat men beseftte dat men elkaar nodig had om goed te kunnen wonen, werken en leven op de arme zandgronden. Het gemeenschapsdenken, het samenwerken op elkaars land, aandacht voor elkaar en het leven met elkaar vieren, komt daar vandaan. Met de jaren gingen de scherpe kantjes eraf, maar de kern is altijd gebleven.” Het gevoel dat je met elkaar verbonden bent door de plek, dat je elkaar kunt ondersteunen en samen meer bereikt, is een mooie boodschap in deze tijd. Meer ruimte voor ‘eigenheid’ zonder de onderlinge betrokkenheid te verliezen is daarbij belangrijk. Twee jaar geleden verhuisden ze twee kilometer verderop. “Met de platte wagen hebben onze naobers ons volgens traditie verhuisd naar onze nieuwe buurt aan de rand van het dorp. Het was super gezellig. Een warm afscheid van het oude en een warm welkom in het nieuwe.”

De Woodbrookers en de Kanteltijd

De beweging van oud naar nieuw is ook het thema van haar boek 'Leven in de Kanteltijd, op weg naar een tijdperk van wijsheid en liefde' uit 2018. Daarbij liet ze zich inspireren door de Woodbrookersbeweging die zich begin vorige eeuw in Barchem vestigde. "De Woodbrookers waren pioniers. Ze zorgden in hun tijd voor veel veranderingen in een verzuilde samenleving tijdens de chaos van twee wereldoorlogen. Ik was nieuwsgierig hoe ze dat voor elkaar hadden gekregen. Ze hebben het over 'de Barchemmethode', waarin de verbinding met de natuur, de innerlijke stilte, de dialoog met andersdenkenden en creatieve voorhoedes de sleutel zijn om tot doorbraken te komen." Het werd het startpunt van een veel breder onderzoek, met daarin lessen uit oude mystieke stromingen en inheemse culturen. Het heeft haar blik op de wereld in en om ons heen gekanteld. "We leven in een tussentijd. We worden uitgenodigd om onze oude manier van denken en handelen los te laten om het leven op onze gezamenlijke planeet toekomst te geven. In onze westerse wereld nemen we nog steeds besluiten voor de korte termijn, waarbij geld leidend is, de discussie voorop staat en het hoofd vooral bepaalt. Er mag wat mij betreft meer ruimte voor het hart en voor onze intuïtie komen. Het leidt tot verrassende inzichten en verwondering over het leven, is mijn ervaring."

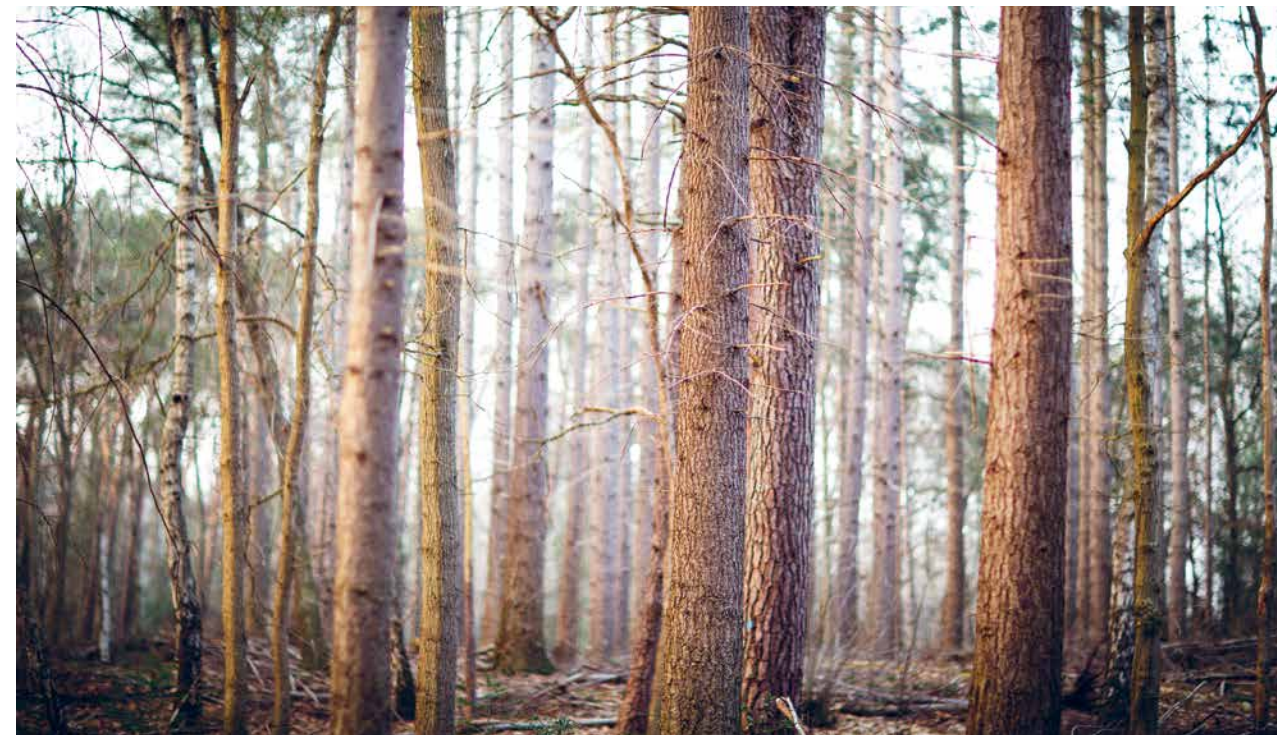
Gelukkig ziet Tanja steeds meer voorbeelden in haar directe omgeving waarin een meer natuurlijke wijze van leven centraal staat. "Denk aan de opkomst van voedselbossen, permacultuurtuinen, moderne kruidenvrouwen die de geneeskrachtige werking ervan ontsluiten, boeren die overstappen naar kringlooplandbouw, de behoefte aan kleiner en off grid wonen of de erven van boerderijen opdelen om er juist met meer gezinnen te kunnen wonen. Overal in de Achterhoek zitten wel van dit soort voorbeelden. Als je ze zichtbaar maakt is het bemoedigend."

Ik ben de berg, de berg ben ik

Op dit moment speelt er van natuurfilosofen tot wereldwijde natuurorganisaties het idee van rechten voor de natuur, iets wat haar erg aanspreekt. "Het probleem is dat de natuur in het recht vrijwel altijd iemands eigendom is. Ze is daardoor niet autonoom, afhankelijk en belangen worden alleen indirect meegenomen. Hierdoor legt de natuur het altijd af tegen menselijke belangen."

Barchem is afgeleid van Bargheem. Het betekent huis of thuis bij de berg. Het geeft mooi de verhouding weer. De berg bestaat al 100.000 jaar en was ooit van zichzelf. Het dorp is jong, nog maar 160 jaar. "Wij mogen aan de voet van deze prachtige berg wonen. De berg kent op dit moment vele eigenaren, die allemaal hun eigen visie, plannen en werkwijze hebben, vaak gericht op de korte termijn. Er is geen gezamenlijk beeld wat goed is voor de berg op de lange termijn. Die visie zou ik ook niet op willen leggen, ook al kan ik er van alles bij bedenken. Ik zou het graag omdraaien. Kunnen we een dialoog aangaan met de berg? Niemand vraagt zich af wat de berg zelf wil, wat de bomen en dieren die er leven, willen. Wat heeft ze nodig om gezond en vitaal te blijven zodat ze ook toekomstige generaties een thuis kan bieden? Kunnen we ons in haar verplaatsen, invoelen wat nodig is, voorbij onze vijf zintuigen kijken?"

De meeste mensen vinden dit gek. Ik vind het gek dat we dit niet doen. In Nieuw-Zeeland hebben ze de rivier Whanganui als levende entiteit erkend met eigen rechten. De Maori hebben hier om gestreden. Zij voelen zich een met de rivier, ze zien die niet als eigendom. In de wet staat nu letterlijk 'I am the river, the river is me'. Laten we een naoberschap aangaan met de berg. Dat zou pas modern zijn."

Oproepen

Ons proefnummer ontving vele positieve reacties van de lezers.

Doel voor 2021 is dan ook tenminste twee nummers uit te brengen en gratis huis aan huis te verspreiden. De voorkeur evenwel gaat uit naar drie, maar dat hangt van de verkrijgbare inkomsten af. Het tweede nummer sluit inhoudelijk aan bij het proefnummer als gevolg van de positieve reacties van lezers. De rubriek 'jong in de buurt' is toegevoegd en het voorstel van een ideeënbus van Marianne Klaassen uit Geesteren wordt opgepakt.

Wie weet een mooi samenwerkingsproject?

Wil je een bijvoorbeeld een pluktuin ontwikkelen, een fietstocht organiseren of iets met kunst doen?

Stuur dan jouw idee naar de redactie. Wij kijken dan of er meer liefhebbers voor het betreffende idee zijn.

Per mail: proeftuinnettelhorst@gmail.com, of per post: Kulsdom 17, 7274 EG Geesteren.

Wie woont er duurzaam?

Johan Bijzen van de Bolksbeekweg vraagt zich af wie er nog meer in een huis met een A++ label woont.

Daar willen we in het volgende nummer bij stil staan. Meld je aan via proeftuinnettelhorst@gmail.com!

Wie fiets er voor een goed doel?

De Proeftuin Nettelhorst werkt samen met Ring-Ring®, de fietsapp waarmee je voor het lokale goede doel kunt fietsen.

Voor iedere gefietste km in ons gebied ontvangt de proeftuin een vergoeding. Doel is 500 euro op te halen voor het magazine. Meeropbrengsten gaan naar andere, nog te bepalen lokale goede doelen. Download de Ring-Ring® app gemakkelijk via Google Play of de App Store.

Wie weet een goed lokaal doel?

Welk lokaal maatschappelijk doel verdient een steuntje in de rug? Stuur het per mail naar: proeftuinnettelhorst@gmail.com.

CLUB
van 52

Wie wordt lid van de Club van 52?

De Club van 52 is bedacht door Ideeëndokter Johan Godschalk van het Naoverfonds. Voor slechts € 52 per jaar kan je lid worden. Je krijgt dan na verschijning twee of driemaal per jaar het magazine en een vermelding in het blad alsmede op de website. Maak € 52 onder vermelding van 'Club van 52' over naar bankrekeningnummer NL16RABO 0336 8902 73 t.n.v. 'Proeflab voor leefbaar verkeer'.

Wie drinkt er op onze Toekomst?

Bier van brouwerij Heeren van Borculo past bij ons. Het verwijst naar de gemoedelijkheid en verbinding in ons

gebied. Speciaal voor lezers van magazine *Toekomst* is er een 4-pack met twee soorten speciaal bier. De etiketten worden ontworpen door Lizelot Versteeg, vormgeefster van ons magazine. De 4-pack kost € 19,95 per karton.

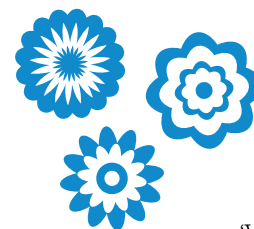
Daarmee steun je het Magazine met € 11. Maak onder vermelding van 'bieractie' € 19,95 over op bankrekeningnummer NL16RABO 0336 8902 73 t.n.v. 'Proeflab voor leefbaar verkeer'. Vermeld duidelijk het adres waar het heen moet.

Zodra alle bestellingen binnen zijn, zullen wij het bier bestellen. Mogelijk dat het bierbrouwen iets langer duurt.

illustraties © Lizelot Versteeg • fotografie © Timothy Dykes en Chinnu Indrakumar Unsplash

Actie Wilde bloemen

Samen maken we onze buurt nog mooier!

Door steun van de gemeente Berkelland kunnen we een bijzonder, exclusief aanbod doen.

Voor € 15 koopt u 25 gram bloemenzaad en steunt u ook het Magazine *Toekomst*.

Die hoeveelheid is goed voor 15-25 m². Het gaat om een inheems, meerjarig mengsel N1 van de Cruydhoeck, waar u normaal als consument € 28,86 voor betaald. Het mengsel is zeer geschikt voor de bodem in ons gebied. Wie mee wil doen aan dit participatieproject, kan onder vermelding van 'Wilde bloemen actie' € 15 overmaken op bankrekeningnummer NL16RABO 0336 8902 73 t.n.v.

'Proeflab voor leefbaar verkeer'. Vermeld duidelijk het adres waar het heen moet. Wees er snel bij want op = op.

Fotowedstrijd

Hieronder zie je de foto's van de gelukkige winnaars van de vorige wedstrijd.

Zij hebben hun prijs inmiddels ontvangen: een pakket met heerlijke streekproducten!

Riek Krukering, Kulsdom, Geesteren

Een wandeling

Denkend aan de Kulsdom

Zie ik een rivier

Traag langs onze weilanden gaan

Pure witte margrietten

Als elfen op de kade staan

In Banemansdijk

Het fluitekruid

Zwevend in het licht

Al dat moois, zo dichtbij

Blij dat ik in deze buurt

Mijn levenspad mag gaan

En in prachtige groene weilanden

Door statige eiken omzoomd

De boerderijen

Door boer en burger bewoond

Naar een gedicht van

Hendrik Marsman:

Denkend aan Holland

1e
prijs

Ton Trel, Morsweg, Geesteren

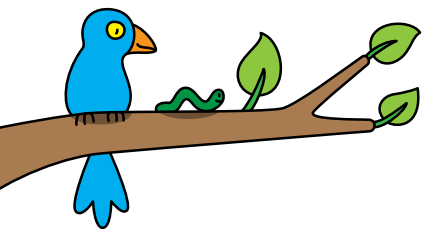
Deze foto is gemaakt aan de rand van de Geesterse es. Vanaf die plek heb je altijd een mooi zicht op het dorp en door de wisselende omstandigheden is dat iedere keer weer anders. In de eerste uitgave van het magazine *Toekomst* werd gevraagd foto's in te sturen van de omgeving van Geesteren. Ik heb voor deze foto gekozen vanwege het bijzondere licht, de prachtige wolken en omdat het een mooi voorbeeld is van het typisch Achterhoekse coulisselandschap. Ook de foto op de achterkant van dit Magazine is van Ton Trel.

Wat vind jij het mooiste gebouw van onze omgeving?

Wat is jouw mooiste gebouw in het gebied tussen Borculo en Lochem? Maak een foto, motiveer jouw keuze en stuur hem in. Onder de inzenders worden weer enkele pakketten met streekproducten verloot. Alle foto's zullen worden geplaatst op de website www.proeftuinnettelhorst.nl. Stuur je inzending in voor 1 augustus 2021 naar proeftuinnettelhorst@gmail.com.

Doe je mee met de fotowedstrijd?

De Barchschole, een plek om te groeien!

Aan de rand van het dorp Barchem, onder oude bomen, staat al generaties lang De Barchschole. Maar wie denkt dat deze school stil is blijven staan in de tijd heeft het mis! Sterker nog, er waait een nieuwe wind.

Waar de maatschappelijke trend in het basisonderwijs zoekende is naar vernieuwing om meer aansluiting te vinden bij de leervragen van het kind, heeft De Barchschole dit al volop in haar DNA.

Wanneer in de ochtend de leerlingen hun dag op school starten doen ze dat samen in een kring. Voordat iedereen zijn plekje heeft gevonden, hoor je door de ruimte een herkenbaar verstillingsmuziekje. Een ritueel dat de overgang van huis naar school letterlijk en figuurlijk ondersteunt. Even stil staan en ervaren waar je bent en wat je gaat doen. In de kring is er aandacht voor de verhalen van die dag. Want op de Barchschole vind je geen klassikaal onderwijs in klassen naar leeftijden maar unitonderwijs. In een unit kunnen leerlingen van verschillende leeftijden samen ontdekkend leren vanuit de kernconcepten.

Deze kernconcepten zijn periodieke centrale thema's die door de hele school heen terug te vinden zijn. Momenteel is 'groeien en leven' het kernconcept. Veel naar buiten dus! Samen kijken naar wat de lente brengt. Vanuit de

kernconcepten werken de leerlingen aan kennis, vaardigheden en inzichten. Het is een natuurlijke manier van leren, van doen naar weten naar toepassen om daarna te kunnen creëren. Daarom zie je op de Barchschole ook heel veel praktische materialen, niet alleen in de unit van de jongste kinderen, maar door alle units heen.

Waar de kinderen in de onderbouw unit een taakje kiezen samen met de leerkracht, hebben de oudste leerlingen in de bovenbouw unit al een echte eigen agenda om alle leeractiviteiten zelf het juiste moment te geven. Een planktaart ondersteunt het individuele leerprogramma van elk kind. Er is altijd iets te ontdekken en te leren om daarna op een geheel eigen manier te laten zien dat je iets hebt begrepen en hebt geleerd. En dat alles vanuit de kernwoorden 'onderwijs anders', 'samenwerken', 'autonomie', en 'verbindend'.

De Barchschole is een echte verbinder in Barchem en draagt daarmee bij aan de leefbaarheid van de dorpsgemeenschap. De kernconcepten lenen zich heel goed om samenwerking te zoeken met de omgeving. Zo worden gemaakte kerstbakjes door de leerlingen aan huis bezorgd bij oudere bewoners en lopen de leerlingen, natuurlijk Corona-proof, een rondje langs de huizen met Palmpasen. De Barchschole staat midden in de maatschappij en haalt deze ook graag naar binnen want gebruik maken van de omgeving is een hele natuurlijke manier om te leren.

Kwaliteit van onderwijs is ontzettend belangrijk op de Barchschole. Maar hier pakken ze dit aan door verder te kijken dan alleen een CITO score. Vanuit het unit concept wordt er gekeken naar alle talenten van de leerlingen. Hoe fijn is het dat ook je kookkunsten, digitale vaardigheden en je behulpzaamheid wordt opgemerkt! 'Ieder kind een ster' zegt stichting Poolster, het overkoepelende onderwijsorgaan in de gemeente Lochem waar ook De Barchschole en DBS Nettelhorst onder vallen. Want kinderen leren om vanuit een nieuwsgierige houding het leven te leren leven, daar gaat het om op De Barchschole. Vanuit vandaag klaar voor de toekomst.

En als dan aan het einde van de dag weer hetzelfde verstillingsmuziekje klinkt, weten de kinderen dat de schooldag erop zit, maar uitgeleerd raken ze op deze school nooit!

De Barchschole is een openbare basisschool en nodigt geïnteresseerden van harte uit een kijkje te komen nemen op afspraak. Het motto is dan ook: Vragen? Vragen!

tekst Diana Koeleman • illustratie © Lizelot Versteeg • www.lotje.online

Geworteld in de buurt

Riek Weenk-Stegeman

Riek Weenk - Stegeman (1938) was 16 jaar toen zij voor het eerst op de Schuppert aan de Kriegerweg in Geesteren neerstreek. Nu woont ze er al ruim 60 jaar, waarvan 55 jaar met haar eerste partner Han. Regelmatig rijdt ze heen en weer naar Friesland, samen met haar nieuwe liefde Piet.

Riek is geboren en getogen in Laren. Ze komt van de boerderij dicht bij de kinderboerderij. Toen zij tien jaar was, overleed haar moeder. Vader bleef achter met 10 kinderen. Riek ging werken toen ze twaalf was: koeien melken, varkenshokken uitmesten, dorsen. Hard werken. Han leerde zij kennen van het dansen bij Bilderman in Lochem.

Op de Schuppert begonnen Han en Riek met 12 melkkoeien. Twintig jaar later met 40 melkkoeien en heel veel varkens zijn ze er mee gestopt. Vooral de varkens leverden te weinig op. Toen Han gestopt was met boeren, bleef hij melk rijden in de buurt. En ieder jaar gingen ze op vakantie naar Texel. In 2015 overleed Han op Texel. Geheel onverwacht.

We spreken Riek op de dag dat zij 1 jaar samen is met Piet Visser (1941), haar nieuwe liefde en oude bekende uit Borculo. Piet heeft een passie voor varen en voor boten bouwen. Hij herinnert zich dat Han en Riek jaren geleden op terugweg van Texel langs kwamen in Friesland. Riek sprong in de zeilboot (wat je bij een Valk nooit moet doen) en heeft de hele tocht geslapen. Toen ze elkaar weer troffen, kwam dat verhaal weer boven. Als dat maar goed gaat. En het ging boven verwachting goed. Riek is inmiddels een bedreven fokkenist.

In de deel bouwt Piet een nieuwe boot. Ook Riek blijft actief. Ze maakt nog steeds de kerk schoon en werkt als het even kan mee met 'tafeltje dekje'. Ze voelt verbondenheid met de buurt en met haar kinderen en (twee) kleinkinderen, die allemaal in de buurt wonen. Van Piet leert ze welke vogels om het huis te vinden zijn. De verrekijker ligt voor het grijpen.

In zestig jaar heeft Riek veel boeren zien stoppen. Er zijn nog maar een paar grote boeren over. En veel van de boerderijen zijn verkocht aan mensen van buiten. Geen probleem. Wel lastig dat nieuwkomers vaak heel anders denken over de natuur. Voor Riek hoeven er niet nog meer kikkerpoelen bij te komen. Ze zou liever zien dat de tuinen en het land netjes worden onderhouden. Ze houdt van een glad gazon.

Het mooiste plekje in de buurt? Voor Riek is dat het plekje in de luwte van haar tuin. Samen met Piet in het zonnetje. De steker in de aanslag om opkomende paardenbloemen uit te steken. De magnolia staat in bloei en de zwanen strijken weer neer op de weide van Baneman.

“In zestig jaar heeft Riek veel boeren zien stoppen.”

Nieuw in de buurt

Inge & Jelle

Corona bracht Inge en Jelle naar Gelselaar. Sinds kort wonen Inge Orlmans (1964) en Jelle Attema (1956) in de Dorpsstraat in Gelselaar. Op de 'Strik', waar voorheen Dirk en Diane Bogert woonden. Inge is geboren en getogen in Amsterdam. Jelle is geboren in Friesland. Zij hebben ieder twee uit huis wonende kinderen.

Inge en Jelle hebben samen een vakantiewoning in Enter. Door Corona verschoof het zwaartepunt van west naar oost Nederland, waar vooral het coulisselandschap, de rust en de natuur trokken. De grote stad werd steeds minder gemist, hoewel het wonen op een recreatiepark een beetje eenzaam begon te voelen. Twee bekenden woonden in het toen voor Inge en Jelle nog onbekende Gelselaar. Op hun eerste bezoek vielen zij voor het dorp. En toen ze van die kennissen de tip kregen dat er in de Dorpsstraat een huis te koop kwam, was het besluit snel genomen. In augustus kochten zij de 'Strik' en in december begon de verbouwing. Vooral de schilder heeft goede zaken gedaan: het huis staat te stralen.

Hoe maak je buurt in Coronatijd? Inge en Jelle hebben een stencil rondgedeelde waarin zij zich voorstelden. Al snel kwamen burens langs voor een praatje. Toen ze eind december vanuit 'Strik' trouwden, zorgde de buurt voor de slingers en het boeketje en Rita Florijn voor een heerlijke lunch. De borrel voor de buurt moet i.v.m. Corona nog even wachten.

“Hoe maak je buurt in Corona tijd?”

Niet alleen het landschap en het dorp Gelselaar trekken de nieuwkomers, ook het naoberschap. Inge en Jelle zijn beiden duidelijk mensen - mensen. Zij geloven in het 'er voor elkaar zijn'. Dat spreekt ook uit hun beroepen. Jelle werkt vanuit Diepenheim als wijkverpleegkundige voor Buurtzorg, een zorgorganisatie waarin de aandacht voor de mensen centraal staat. “Tijd nemen voor mensen is helend,” vindt hij. Inge studeerde culturele antropologie (volkenkunde) en helpt als coach vooral vrouwen om in hun kracht te komen.

Inge is heel geïnteresseerd in de ontwikkeling van de landbouw. De directe verbinding tussen producent en consument ziet zij als kansrijk. Dat heeft haar al langs de tuin van Els Hegger in Zwiep gebracht. Ook de ontwikkeling van voedselbossen wil zij van dichtbij volgen. De toekomst wens van Jelle: “Laat bij alles de menselijke maat terugkomen. Heb aandacht voor elkaar en voor de omgeving!” Laat dat nu net het thema zijn van deze uitgave van ons Magazine.

Melkveehouder John Koeleman, voorman van de VKA

Zijn nieuwsgierigheid naar vernieuwingen binnen landbouw en zijn opvattingen over in beweging blijven, brachten hem het voorzitterschap van de boerenbeweging VKA, de Vruchtbare Kringloop Achterhoek. Hij ziet vernieuwingen als het resultaat van een samenspel in een netwerk.

Toen John Koelman (1978) in het melkveebedrijf Goorman, 145 melkkoeien, 70 stuks jongvee en 75 ha, van zijn ouders stapte, was hij opgeleid met de gedachte om productie te maximaliseren binnen de wettelijke ruimte. Hoe maak ik van mest een gewas en van het gewas weer melk en hoe doe ik dat zo efficiënt mogelijk? De KringloopWijzer, een middel om de mineralenkringloop inzichtelijk te maken, was daarbij leidend. Nieuwe thema's en vraagstukken binnen de melkveehouderij gingen echter niet meer alleen om mineralen, maar ook om bodemvruchtbaarheid, CO₂-vastlegging, stikstof, water en biodiversiteit. Op initiatief van LTO werd in 2014 het project VKA gestart. Doel was vanuit de basis van de KringloopWijzer meer kennis van de bodemprocessen te krijgen.

Er werd een project gedraaid met 300 boeren die gezamenlijk kennis vergaarden omtrent verbetering van bodem- en waterkwaliteit door betere benutting van nutriënten, voedingsstoffen

in het productieproces. Data omtrent de uitkomsten van het project werden teruggeploegd naar de VKA deelnemers.

Na afloop van het project werd besloten door te gaan met de VKA en John werd gevraagd het voorzitterschap ervan op zich te nemen. "Het was absoluut niet zo dat ik per se die functie wilde hebben, maar het project had me getriggerd. Inmiddels had ik het ouderlijk bedrijf overgenomen en door mee te doen, kreeg ik de kans om hiervan wat afstand te nemen. Die afstand maakte het weer makkelijker om in beweging te komen met mijn bedrijf. Daar ligt namelijk mijn echte, intrinsieke interesse. Als je wilt veranderen, dan moet je in beweging komen, anders gebeurt er niets. De VKA is als het ware een ruif van kennis waaruit iedere boer kan putten, maar wel op individueel niveau. Ik ben namelijk van mening dat iedere boer naar zijn eigen bestaansrecht moet zoeken."

"Als je wilt veranderen, dan moet je in beweging komen, anders gebeurt er niets."

tekst Rob Weeber • fotografie © Rebek Klokke

John heeft een duidelijke mening over vernieuwingen in de landbouw. Het is volgens hem absoluut niet zo dat boeren niet in beweging willen komen, maar veel bedrijven hebben een flinke financiering en dat beperkt de mogelijkheden om het anders te gaan doen. Politieke debatten over halvering van de veestapel bijvoorbeeld vindt hij eendimensionaal en verwijst hij naar de mestvaalt. “Er wordt enorm geschoten op boeren de laatste tijd, maar dat is niet terecht. Waar het wringt, is dat er geen integrale visie op de landbouw is. Bovendien ligt er een enorme maatschappelijke claim op landbouwgrond. Ook vanuit de overheid overheerst het kortetermijndenken. Er zijn veel te veel middelenvoorschriften en onvoldoende doelvoorschriften. Veranderingen in de bedrijfsvoering mogen niet ten koste gaan van de winstgevendheid van het bedrijf. Dat laatste echter wordt nog wel eens vergeten.” Hij verwijst in dit verband ook naar de discussie over de herinrichtingsaanpak van de Berkel (zie pagina 28).

John is een voorstander van het Markemodel, een nieuw sturingsmodel voor stapsgewijs belonen en waarderen van duurzame landbouw. “Ik ben heel erg voor die stapsgewijze aanpak. Je kunt niet in een keer om met je bedrijf, dat zou je verdienen model onderuithalen. Mijn motto is ‘iedere dag beter’. Daarom heb ik nieuwe struiken en bomen aangeplant, een poel gegraven, ben ik bezig

met kruidenrijk grasland en laat ik de koeien weer in de wei staan. Een beloning uit de markt was voor mij een reden om koeien te gaan weiden. Het PlanetProof label van FrieslandCampina streeft doelen na, zoals een schonere lucht, vruchtbare grond, dierenwelzijn en een goede waterkwaliteit. Andere collega-boeren verkopen zuivel aan de consument en verdienen zo bij. Weer anderen doen aan accommodatieverhuur. Mijn hart ligt meer bij de zorg voor bodemvruchtbaarheid, het toevoegen van biodiversiteit op mijn bedrijf, schoon water en landschapsverbetering. De vraag is echter hoe ik hieraan kan verdienen. Als landbouwgrond wordt afgewaardeerd tot natuurgrond, dan heeft dat bovendien ook effect op de bank en haar zekerheidsstellingen.”

Het succes van de VKA heeft ertoe geleid dat het veelvuldig wordt gevraagd voor nieuwe PPS-projecten, projecten van Publiek-Private samenwerking. ‘Op weg naar een klimaatbestendige melkveehouderij in de Achterhoek’ bijvoorbeeld is een nieuw 4-jarig PPS-project dat met de partners FrieslandCampina, Waterschap Rijn en IJssel, Vitens, ForFarmers en de provincie Gelderland is gestart onder uitvoering van Agro-Innovatiecentrum De Marke en Wageningen Livestock Research. Doel van het project is kennis opdoen en delen voor het klimaatbestendig maken van de Achterhoek. Ook de overheid weet de VKA goed te vinden.

“De overheid wil graag een agro-innovatieve regio, wat straks geld kan opleveren. Nadeel is dat de overheid voor die ontwikkeling nauwelijks wil betalen. De VKA is niet tegen samenwerking met de overheid, maar wil zich niet laten bestempelen als belangenbehartiger, dat zijn we niet. De VKA is puur een lerend netwerk met een bottom-up benadering. Als de overheid er om vraagt, zullen we duiding geven op basis van onze grote dataset en onze praktijkervaring.”

In ons gebied zijn in verhouding veel melkveehouders lid van de VKA. Zo’n grote dichtheid van leergierige boeren zou wellicht kunnen betekenen dat we hier in het Berkeldal voorop kunnen gaan lopen in de beweging naar

kringlooplandbouw en sturing volgens het Markemodel. Bodem en watersysteem komen grotendeels overeen en dat zijn juist de factoren die bepalend zullen zijn voor de toekomst. Dat er ook hier veel zal veranderen de komende jaren, is wel duidelijk. Stilstaan is geen optie volgens John. Ook al ziet hij vernieuwingen als het resultaat van een samenspel, ze komen ook door pioniers uit de buurt tot stand. Kachelbouwer Ewald Ten Hage, Willy Erinkveld van De Melktap en ook Arjan van Buren op het landgoed Velhorst zijn volgens hem voorbeeldondernemers die de toekomst van het gebied mede zullen bepalen.

Voor meer informatie over de VKA:
www.vruchtbarekringloopachterhoek.nl

Vooruit naar vroeger

De Marke een middeleeuws collectief van grotere boeren in Oost Nederland, die gezamenlijk het beheer en gebruik van hun gemeenschappelijke gronden reguleerden (naar Wikipedia).

In aansluiting op het interview met John Koeleman spreken we met Carel de Vries (1958). Hij is de eerste bedrijfsleider van (en nog steeds verbonden aan) de proefboerderij ‘de Marke’ in Hengelo (Gld). Daarnaast is Carel als adviseur van de vereniging Vruchtbare Kringloop Achterhoek (VKA) druk in de weer met het zogenoemde ‘Marke model’. Net als onze Proeftuin Nettelhorst is de proefboerderij een vrijplaats om risicovolle en onbekende dingen uit te proberen. De proefboerderij in Hengelo (Gld) draait sinds 1990. Er is een schat aan kennis opgebouwd over de wijze waarop de commerciële melkveehouderij in harmonie met de milieueisen kan functioneren. Zowel door de overheid als door de belangenorganisaties is tot nu toe onvoldoende kennis genomen van die inzichten, stelt Carel. Maar hopelijk gaat dat nu veranderen.

“Dat er ook hier veel zal veranderen de komende jaren is wel duidelijk. Stilstaan is geen optie.”

Het wordt steeds duidelijker dat niet één partij de problemen die spelen in het landelijk gebied (stikstof, klimaat, biodiversiteit, schoon water) kan oplossen. Dat kan alleen maar samen. Vandaar de associatie met ‘de Marke’, symbool van gedeelde belangen en verantwoordelijkheden. Het Markemodel is ontsproten aan Vruchtbare Kringloop Achterhoek (VKA), een project dat overging in een zelfstandige boerenvereniging die zich inzet voor kringlooplandbouw. De 300 gangbare melkveehouders uit de Achterhoek die lid zijn van VKA hebben de overheden drie boodschappen meegegeven:

- Neem ons, onze ervaringen en resultaten serieus;
- Geef ons de ruimte om zelf, op bedrijfsniveau, te bepalen hoe we maatschappelijke doelen realiseren;
- Laat je waardering blijken voor onze inspanning.

Die boodschap is gehoord en begrepen en inmiddels in samenspraak uitgewerkt in het zogenoemde ‘Markemodel’. Het ministerie van Landbouw is de opdrachtgever. Bijzonder is dat onze boeren ervoor gezorgd hebben dat de Achterhoek is aangewezen tot ‘agro innovatie regio’. Een groot succes dus voor de VKA onder aanvoering van John Koeleman! De kern van het model is dat de sturende partijen bijeenkomen op regionaal niveau en dat algemene richtlijnen worden vertaald naar specifieke doelen per regio. Denk aan waterkwaliteit, stikstof, klimaat, herstel biodiversiteit en landschappelijke kwaliteit.

Over die doelen moet overeenstemming worden bereikt met alle partijen, dus ook met de boeren. Daarna gaat het gesprek over de uitvoering op het niveau van de bedrijven. Wat hebben de boeren nodig om bij te dragen aan deze doelen? Er moet nog heel wat gebeuren om dit model werkelijkheid te laten worden. Eerst zullen er enkele pilots in deelgebieden in de Achterhoek worden uitgevoerd. De Proeftuin Nettelhorst heeft natuurlijk de hand opgestoken. Volgens Carel de Vries is ‘niets doen’ geen optie. Dan zouden zowel natuur en milieu als de boeren de klos zijn. Carel is optimistisch over de kansen in ons gebied. De bereidheid om samen te werken is immers in de Achterhoek groot, tussen boeren onderling, tussen boeren en burgers, tussen boeren en hun ketenpartners en tussen boeren en overheden.

“De Achterhoek kan koploper in Nederland zijn in het tot harmonie brengen van voedselproductie en florerende boerenbedrijven met natuur en landschap.” Daarbij denkt Carel ook aan de boer als producent van schoon grond- en oppervlaktewater. Hij ziet voor zich dat het aantal verbouwde gewassen veel kleurrijker zal worden (naast gras en mais ook oude bekenden als voederbieten, luzerne, rode klaver, veldbonen, granen en nieuwe gewassen als sorghum en soya) en dat het aantal gezinsbedrijven, ook door nieuwe toetreders, op peil kan blijven.

Natuurstapsteen Stijgoord

Natuur en omgeving vormen steeds meer een hechte twee-eenheid. Burgerinitiatieven worden genomen met het doel natuur rond de eigen woonomgeving te versterken. Zo’n voorbeeld is ook de natuurstapsteen Stijgoord in Lochem, een 2,5 ha groot stukje tot voor kort onbeheerd terrein dat ingeklemd ligt tussen de Berkel en het bedrijventerrein Stijgoord.

Eerder lag hier het openluchtwembad Stijgoord, tegenover de huidige woonwijk Stiggoor. Het zwembad werd in 1993 gesloten en toen al stonden er bewoners op die pleitten voor het ontwikkelen van dat gebied als natuurgebied en bufferzone tussen wonen en werken. Bij die gelegenheid werd de eerste inrichtingsschets bij de gemeente Lochem ingediend. Pas in 2017 werd duidelijk wat er met het gebied zou gebeuren. Waterschap Rijn en IJssel en de gemeente Lochem maakten samen plannen voor het nieuwe bedrijventerrein met een bijbehorende opslagvijver voor regenwater. Aan de Stichting Natuur in de Graafschap werd gevraagd haar natuurideeën voor het oude zwembadterrein aan te reiken. Het plan van de Stichting Natuur in de Graafschap maakte duidelijk dat dit gebied mogelijkheden heeft om uit te groeien tot een gevarieerd natuurgebied op de rand van Lochem. Dat leidde tot aanleg van een poel en een bypass van de Berkel. Bovendien, belangrijk voor natuur, werd een kleine ha van het gebied niet bereden en omgewoeld bij de inrichtingswerken in 2018. Na oplevering van de inrichting werd het eigendom overgedragen aan Waterschap Rijn en IJssel.

Meer biodiversiteit op Stijgoord

Toen in 2019 het beheer in beeld kwam, kreeg het burgerinitiatief Stichting Marke Lochem, bestaande uit omwonenden en vrijwilligers uit Lochem, vorm. Vanaf 2019 is Marke Lochem informeel vooral begonnen met ‘puin ruimen’ en het verwijderen van zo genoemde ‘storingsplanten’ waaronder veel Canadese fijnstraal. Sinds 2020 heeft Marke Lochem officieel de verantwoordelijkheid gekregen voor het beheer en onderhoud van het terrein. De kosten

die het waterschap zou maken, worden nu aan de stichting uitbetaald. Bestuursleden Johan Busger op Vollenbroek, verantwoordelijk voor Beheer en Onderhoud, en Alfred te Pas, penningmeester, zijn verheugd met de overeenkomst en zien het als een eerste stap naar een verbetering van natuur, landschap en biodiversiteit in Lochem. “Het gebied is door het waterschap als hoogwater bergingsgebied aangemerkt,” legt Busger op Vollenbroek uit. “Dat houdt in dat het onderhoud ervan grof en doelmatig zou zijn. Als burgerinitiatief echter kunnen wij een veel fijnmaziger onderhoud realiseren waarbij grotere biodiversiteit een belangrijk vertrekpunt is. Om die reden zijn bijvoorbeeld lindebomen geplant en is de oude boomgaard met 11 fruitbomen uitgebreid. Deze maakt met de poel deel uit van een bloemrijk grasland dat als hooiland wordt beheerd. Dit is het enig niet omgewoelde deel van het gebied. Na de inrichting van het gebied door de gemeente brengen we iets terug van wat verdwenen is, zoals mantel - zoomvegetaties langs houtsingels en lindebomen. Alle nieuwe bomen en struiken zijn geselecteerd op waardevolle eigenschappen, belangrijk voor grotere biodiversiteit. Denk aan meidoorn, wegedoorn, lijsterbes, hazelaar en Gelderse roos. We zitten bij het beheren nog een aantal jaren in de pioniersfase. Dat betekent extra werk met ongewenste kruiden die soms giftig zijn (Jacobs kruiskruid), of massaal ontkiemen (Reuze bereklauw, Akkerdistel e.a.). Nieuwe struiken (struweel) worden nu drie keer per jaar vrij gemaaid om overwoekering te voorkomen. Na drie jaar neemt deze dreiging af en daalt ook de maaifrequentie tot ca. 1x per twee jaar. Doordat het beheer vooral uit maaien bestaat en we niet bemesten, neemt de bodemstikstofvoorraad af. Ook dat leidt tot minder frequent en omvangrijk beheer.”

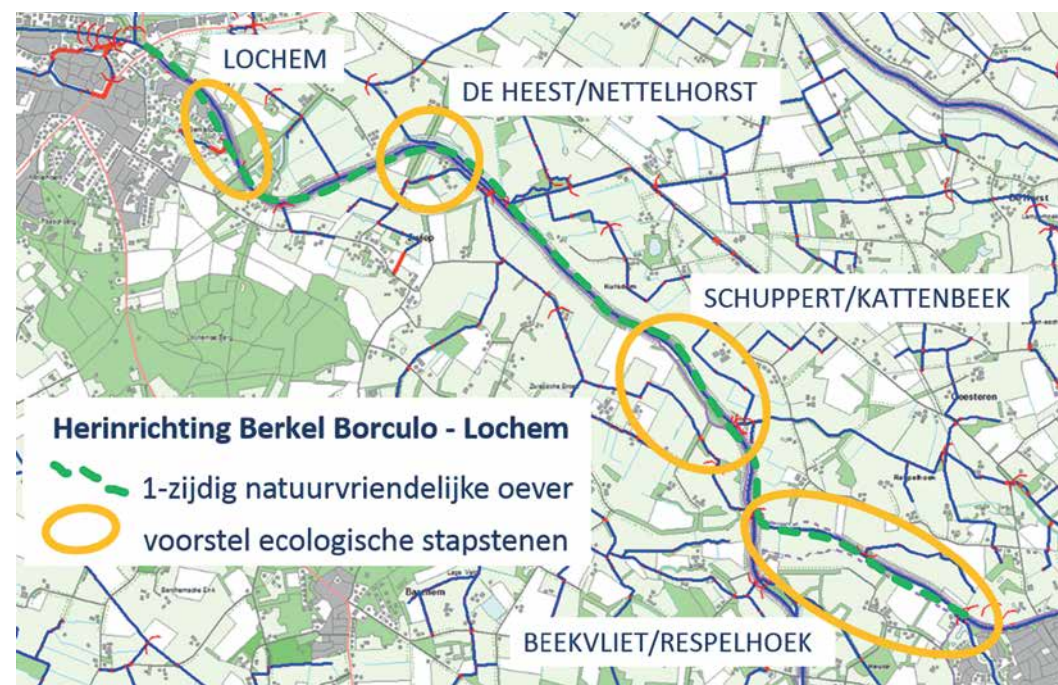
Beheeractiviteiten uitbreiden tot aan De Cloese

Natuurstepsteen Stijgoord maakt met de Berkel deel uit van de natte ecologische verbindingzone tussen Rekken en Zutphen. Het waterschap is conform de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) gehouden aan het verbeteren van de waterkwaliteit in hun hele gebied voor 2027. Daarvoor is o.a. een plan voor een herinrichting van de Berkel gemaakt*. Als tussenfase is een stapstenenmodel ontwikkeld, een voorlopig alternatief voor het definitief beoogde plan voor een groter herstel van het stroomdal van de Berkel. De bedoeling van het Waterschap is nu eerst langs de Berkel vijf 'stapstenen' aan te leggen, verbonden door een eenzijdig natuurlijke oever. De eerste stapsteen is het gebied aansluitend op Stijgoord. "Als stichting willen wij graag onze

beheeractiviteiten uitbreiden bijvoorbeeld tot aan kasteel De Cloese," filosofeert Te Pas. "Dat past prima in onze bestaande ideeën over lokaal natuur- en landschapsbeheer. Hoe meer gebied door in- en aanwonende vrijwilligers wordt beheerd, hoe meer binding van Lochemers er met 'hun buitengebied' is. De wandelroute De Poort van Lochem wordt dan nog aantrekkelijker."

Voor meer informatie over de Stichting Marke Lochem en natuurstepsteen Stijgoord: www.markelochem.nl

* Zie ook het eerste nummer van Magazine *Toekomst* (najaar 2020), artikel 'Toekomstvisie van de Berkel', pagina 26 en 27.

De stapstenen zijn gepland bij de buitenkern van Lochem, landgoed De Heest/Nettelhorst, Schuppert/Kattebeek/Beekvliet en Beekvliet/Respelhoek.

In het vorige nummer van Magazine *Toekomst* stond een interview met Louise Remersal van het waterschap Rijn en IJssel over de toekomst van de Berkel (pagina 26 en 27). Louise stelde toen over het plan Strootman: "Eigenlijk was de tijd nog niet rijp. De boeren hebben nog geen urgentie". En verderop in het interview: "Compensatie in de vorm van land zou alleen kunnen als een van de aanwezige boeren een andere koers gaat varen, maar niemand neemt (nog) het voortouw daarin". Vanuit de werkgroep van omwonenden kwam de reactie dat hiermee de suggestie werd gewekt, dat de boeren onvoldoende wilden meewerken.

John Koeleman, voorzitter van de werkgroep 'Dynamische Berkel Borculo - Lochem' corrigeert dat beeld: "Wat er feitelijk gebeurde, is dat wij geen antwoord kregen op belangrijke (technische) vragen die (mogelijk) de existentie van ons

boerenbedrijf betroffen: 'Wat zijn de gevolgen voor de bodemvruchtbaarheid als je de dijken verlegd?', 'Wat zijn de gevolgen voor overstromingen als je de zijarmen van de Berkel aantakt?', 'Kun je het waterpeil technisch verlagen?' en 'Heeft het effect als je stuwen door cascades vervangt?'. Ook ik wil best meegaan in de plannen van het waterschap, maar dan wil ik een integrale visie zien. De herinrichting moet bijdragen aan het maatschappelijk draagvlak, voordelen hebben voor andere belanghebbenden, zoals recreanten en niet het toekomstperspectief en verdienmodel van de boer schaden."

De werkgroep van omwonenden heeft de overheden gevraagd om samen met hen het stokje weer op te pakken en te werken aan zo'n integrale gebiedsaanpak. Hopelijk kan daarover in de volgende uitgave van dit Magazine meer worden gemeld.

Wild waarschuwing systemen
Fauna monitoring technologie

Nu ook leverbaar!
VOGEL VERJAAG SYSTEMEN

MAATWERK BIJ PROWILD

Wij voorzien in uiteenlopende technieken en apparatuur voor detectie en monitoringsdoeleinden.

MOGELIJK VOOR DIVERSE DIERSOORTEN

www.prowild.net

Newtonstraat 3a
7701 SH Dedemsvaart

info@prowild.net
Tel: +31 (0)6 515 52 597

Experts in asfalt.
Met oog voor een duurzame leefomgeving.

Vakkundig, vernieuwend, vooruitstrevend.

DOSTAL
WEGENBOUW

DOSTAL.NL

Berichten uit de buurt

Annie Visschers, gemeenschapsmens uit Nettelhorst

In de loop van 2022 wordt er een aantal kunstwerken, gemaakt door kunstenaar Mirjan Koldewij, onthult aan de Nettelhorsterweg. Annie Visschers - Markerink is ter ere van alles wat zij voor de Lochemse gemeenschap gedaan heeft gekozen om te poseren. "Ik voel me nederig maar zeer vereerd en vind het ontzettend leuk. Het is een beeld dat me aanspreekt omdat het robuust is en herkenbaar. Er zijn zeker andere mensen in Nettelhorst die betekenisvol zijn", zo zegt ze.

Annie Visschers werd geboren in Gelselaar in 1959, ze trouwde en kreeg 2 zonen. In 1980 startten ze met een recreatiepark in Diepenheim. Als voorzitter van de Plattelandsvrouwen werd ze in het diepe gegooid toen de burgemeester afscheid nam. Ze had zo'n indrukwekkende speech gehouden dat het een bestuurslid van Gemeente Belangen was bijgebleven en haar uitnodigde om raadslid te worden in Diepenheim. Nadat haar man overleed ontmoette ze haar jeugdvriend Wim Visschers, waar ze dit jaar 17 jaar mee getrouwd is. Hij leerde haar koeien melken waar ze inmiddels mee gestopt zijn. Ze is 10 jaar actief geweest als raadslid in Diepenheim en Hof van Twente. En daarna ook voor Gemeentebelangen in de gemeente Lochem. Daar heeft Annie mede gezorgd voor glasvezel in het buitengebied, de tweede sluiskolk in Eefde, rondweg Lochem, voor goede woon- en werkgelegenheid en de nieuwe Lidl.

Ze heeft raadswerk altijd leuk gevonden en na 10 jaar in de gemeenteraad Lochem te hebben gezeten, is ze, om medische redenen, vorig jaar gestopt. De behandelingen zijn inmiddels afgelopen, ze maakt het nu goed en is een trotse oma.

tekst Gerla Zueers • beeld © Mirjan Koldewij

Het ritselt en zoemt in het Zwiepse broek

Steeds meer gevleugelde gasten en kleine kruipers vinden hun plekje in het Zwiepse broek. Maar dat gebeurt niet zomaar. Er is hier een bijzondere samenwerking ontstaan. Namens belangenvereniging contact, werkgroep buitengebied willen we deze keer biodiversiteitscombinatie het Zwiepse Broek in de schijnwerpers zetten. Drie jaar geleden hebben een boer, een burger en een jager het initiatief genomen om de biodiversiteit in het Zwiepse broek te vergroten. Dit initiatief is door boeren, burgers en jagers enorm enthousiast ontvangen en in uitvoering gebracht. Hierbij is tevens gekeken naar wie wat kan bijdragen om dit samenwerkingsproject tot een zo'n goed mogelijk resultaat te brengen. Boeren brachten stukjes land in, vaak een strook langs een akker, vijver of een hoek die lastig machinaal te bereiken is. Burgers en jagers brachten delen van hun grond in rondom hun woningen. Alle deelnemers waren actief bij het klaarmaken en zaaien van

de grond en het organiseren van de catering op de zaaidag. Tot op heden is het hen nog gelukt om met subsidie en inzet van de lokale loonwerker de kosten voor de deelnemers nihil te maken voor het zaaien en het zaaigoed. Ieder jaar komen er meer hoekjes en strookjes bij die ingezaaid worden. Afgelopen jaar hebben we 17.890 m2 gerealiseerd. Ook is al geconstateerd dat het beoogde vergroten van de biodiversiteit geslaagd is.

Er zijn tal van insecten en ander wild in en rondom de stroken gespot. Dus mocht u een keer een rondje maken in het Zwiepse Broek, geniet dan met ons mee van dit mooie buurt initiatief!

tekst Johanneke Kottelenberg • fotografie © Mamun Srizon Unsplash

Welkom op onze weg!

De N825, de slimste weg van Nederland

De komende jaren wordt 'onze' Nettelhorsterweg aangepast. Het is een provinciale weg, dus uiteindelijk heeft de provincie het laatste woord. Maar omwonenden hebben aangegeven dat zij zich mede-eigenaar willen voelen en daar heeft de provincie Gelderland positief op gereageerd. Eén van de (vier) punten waarmee de provincie bij de aanpak van de weg meer wil doen dan het gewone, is sociale verbondenheid.

Het belang van sociale verbondenheid komt al tot uitdrukking doordat twee omwonenden deelnemen aan de voorbereiding van de aanbestedingen. Dat is op zich al uniek in Gelderland. Daarnaast is aan drie kunstenaars gevraagd met voorstellen te komen om de herkenbaarheid van de weg te vergroten. Weggebruikers moeten het gevoel krijgen welkom te zijn op onze weg en zich uitgenodigd voelen om bij te dragen aan meer gezondheid, veiligheid en duurzaamheid. Een woonerf, maar dan voor een 80 kilometer weg.

De voorstellen van de drie kunstenaars zijn beoordeeld door een commissie van omwonenden, aangevuld met ambtenaren en de ontwerper van het groenplan voor de weg. De lezers van de Nieuwsbrief van de Proeftuin Nettelhorst en van het Achterhoeks Nieuws zijn gevraagd om te reageren op de drie voorstellen. Het voorstel van Mirjan Koldewij uit Eibergen 'Proatvolk' kreeg duidelijk de voorkeur, zowel van de meerderheid van de commissie als van het publiek.

Basis van het voorstel zijn drie figuren: een man, een vrouw en een kind. Mirjan wil daarmee het (actieve) boerenbestaan en 't naoberschap in het gebied rond de N825 een gezicht geven. Op drie locaties zullen langs de N825 vergrote personages van staal opdoemen, Proatvolk geheten. De man en de vrouw zijn silhouetten van markante personen die er toe doen en hun nek uitsteken voor hun naasten. De man is Willy Erinkveld (van de Melktap in Geesteren), de vrouw Annie Visschers-Markerink (zie het artikel hiernaast) en het kind Livia staat voor de leerlingen van de DBS Nettelhorst. Ieder silhouet wordt voorzien van een lamp met zacht groen licht. Bij te hard rijden, gaat de lamp fel rood branden. Herinnering aan de weggebruiker dat hij of zij zich in onze leefomgeving bevindt.

Op verzoek van de commissie heeft Mirjan het Proatvolkgezin uitgebreid met drie boerderijdieren. Daarmee kan ook aan het begin van de weg en halverwege langs het lange rechte stuk te hard rijden worden signaleerd. Geen

luxie op de Nettelhorsterweg waar nu vaak veel te hard wordt gereden. Ook voor de boerderijdieren is Mirjan weer de buurt ingedoken en langs geweest bij stal Nijhof, bij boer John Koeleman en bij Geesteren's belang. Uit die gesprekken zijn een prachtig, prijswinnend paard Verdi, super koe Mina en de kip en de haan van Geesteren voortgekomen.

Als het lukt om voldoende geld hiervoor te vinden, zullen over twee jaar op zeven locaties (het kind Livia staat op beide weghelften bij het naderen van de Broekstraat) de beelden het verhaal vertellen van onze buurt.

John Koeleman: "We hadden uitsluitend Holstein-Friesian koeien, maar vanwege de vruchtbaarheid en fitheid heb ik ze gekruist met het Fleckvieh ras. Mina is een uitzonderlijke koe die ons verraste met een zeer hoog vet- en eiwitgehalte in de melk en een lange levensduur. Het bereiken van de mijlpaal van 10.000 kg vet+eiwit in dezelfde lactatie als de 100.000 kg melk is bijzonder."

tekst Hans Leeflang • beeld © Mirjan Koldewij

Gezonde en veilige leefomgeving

Door gebruik van slimme systemen

Het doel is om met slimme camera's en sensoren gegevens over wild, weer en verkeer uit de omgeving van de N825 te verzamelen en dit te verwerken tot concrete en betrouwbare informatie om de veiligheid op en rond de weg te verhogen. Dit doen we door het verkeer op en rond de weg te informeren over mogelijk gevaarlijke situaties door informatie te tonen op matrixborden, navigatiesystemen, smartphones of te waarschuwen met led verlichting in en boven het wegdek en glow in the dark belijning op het wegdek.

Aan de infographic kunnen geen rechten worden ontleend. Op dit moment (voorjaar 2021) wordt er nog volop gesproken en gewerkt aan het ontwerp van deze slimme systemen. Onderstaande infographic bevat functionaliteiten en uitvoeringen waarover nog gesproken wordt. Daarmee is het nog niet zeker of ze daadwerkelijk uitgevoerd worden, op welke wijze en waar.

tekst Peter Post • infographic © Lizelot Versteeg • www.lieueronline.nl

Wildsignalering

Wanneer een ree de infrarood straal tussen twee sensoren onderbreekt, vindt detectie en signalering plaats.

Navigatie & smartphone

Informatie over gevaarlijke situaties en bijbehorend advies wordt via apps en navigatiesysteem getoond.

Glow in the dark belijning

Het verloop van de weg wordt voor weggebruikers extra geaccentueerd.

LED in wegdek

Fietsers en voetgangers worden gewaarschuwd voor verkeer op de weg door LED verlichting in het wegdek.

Matrixbord

Hierop wordt informatie getoond over mogelijk gevaarlijke situaties en bijbehorend advies.

Slimme LED lantaarnpalen

Deze zijn voorzien van camera's om verkeer te detecteren, en sensoren om geluid, temperatuur en fijnstof te meten.

Fotograaf Ton Trel, Geesteren

Als je vanuit Gelselaar via het fietspad de Engelskamp naar Geesteren rijdt of loopt, dan kom je op de “beroemde” Geesterense Es. Het fietspad loopt langs de geknotte bomen en vanaf die plek heb je een prachtig gezicht op Geesteren.

“De beroemde Geesterense Es.”

